

De paasmaaltijd/het laatste Pascha

Periodethema: Lijden en sterven
Mattheüs 26: 17-30

a. Het laatste Pascha (Matth. 26: 17-19)

UITLEG VAN DE TEKST

De geschiedenis die ons verteld wordt, vindt plaats op de eerste dag van 'de ongehevelde broden'. Deze benaming doet denken aan het brood dat vlak voor de uittocht uit Egypte werd gebakken. In navolging daarvan werd het elk jaar vlak voor het Pascha gebakken en bij elke paschaviering gegeten. 'Ongeheveld' betekent: niet geheven, niet gerezen. Het gaat om brood zonder oud zuurdeeg of gist. Dit brood heeft de vorm van een ronde brose platte (niet gerezen) koek en wordt matzes genoemd. De dag waarop het paaslam geslacht werd, de 14e van de maand Nisan, moest ook alle oude zuurdeeg uit de huizen verwijderd zijn. Dit alles naar de voorschriften, zoals de Heere die Zelf, bij de uittocht uit Egypte, gegeven had (Ex. 12: 15-20). Op de 'dag van de ongehevelde broden' werd ook het paschalam geslacht. Dat gebeurde tussen drie uur 's middags en zes uur 's avonds (in de avondschemering, want de dag eindigde met zonsondergang). Dit lam was een eenjarig en volkomen (gaaf) lam, dat al op de 10e van de maand Nisan was uitgezocht. De Heere Jezus weet deze dingen ook. Hij weet het beter dan wie ook. Hij Zelf zal het Paschalam zijn. Maar eerst wil Hij met Zijn discipelen de paschamaaltijd eten. Het zal deze keer een bijzondere maaltijd worden. Het zal een afscheidsmaaltijd en tegelijk een gedachtenismaaltijd worden. Op de vraag van de discipelen waar de Heere Jezus wil dat ze een zaal in gereedheid brengen, krijgen ze een wat geheimzinnig antwoord. De naam van de eigenaar van het huis, noch het adres worden genoemd. Ze krijgen alleen een teken. Dit teken

wordt door Mattheüs niet genoemd. Lukas vertelt het wel. Als ze een man zien, die een gevulde waterkruik op het hoofd draagt, moeten ze die volgen. Het is in het Oosten niet gebruikelijk dat een man een waterkruik draagt. Het meest opvallende is dat de man zich omdraait en voor hen uitgaat naar een huis. Aan deze man moeten de discipelen, volgens Lukas zijn dat Johannes en Petrus, de woorden van de Heere Jezus doorgeven: 'De Meester zegt: Mijn tijd is nabij, Ik zal bij u het Pascha houden met Mijn discipelen.' De discipelen moeten deze man dus op het gezag van de Heere Jezus aanspreken. Het is alsof een koning zijn bevelen via zijn knechten doorgeeft. De aangesprokene moet iemand uit de kring van Jezus' volgelingen zijn geweest. Het Pascha moest gevierd worden in de stad Jeruzalem. De bewoners van Jeruzalem moesten zelfs kamers in hun huizen beschikbaar stellen voor de families van buiten de stad.

Het is opvallend dat de Heere Jezus Zelf alles leidt en in de hand heeft. Hij wil dit Pascha met Zijn discipelen houden. Zelf heeft Hij ervoor gezorgd dat het zal gebeuren.

De discipelen vinden een klaargemaakte opperzaal (kamer op het dak gebouwd), d.w.z.: voorzien van rustbedden etc. en van zuurdeeg gereinigd. Zij treffen de nodige voorbereidingen.

De wat geheimzinnige gang van zaken heeft ook als bedoeling dat Judas niet op de dingen vooruit kan lopen. Ook Judas moet wachten op Gods tijd!

TER OVERWEGING

Het is goed om deze geschiedenis te vertellen binnen het kader van de gebruikelijke paschamaaltijd.

Elk jaar kwam deze maaltijd terug. Deze keer wordt het zonder dat de mensen in Jeruzalem dat weten een heel bijzondere paasfeestviering. Ook de discipelen begrijpen dat nog niet.

In de vertelling kunt u laten uitkomen dat, zoals steeds, ook hier de vernedering van de Heere Jezus duidelijk aan het licht komt. Nergens was ooit voor Hem plaats. Dat begon al toen Hij geboren werd. Ook nu, nu Hij de paschamaaltijd wil houden met Zijn discipelen, is Hij afhankelijk van anderen. Hij heeft geen huis, geen plaats voor Zichzelf.

Toch – en laat dat ook duidelijk naar voren komen – is de Heere Jezus geen martelaar. Hij is Middeelaar. Gewillig gaat Hij het lijden tegemoet. En Hij houdt daarbij Zelf alle dingen in de hand. Wat nodig is, bereidt Hij Zelf in stilte voor.

b. Judas ontmaskerd (Matth. 26: 20-25)

UITLEG VAN DE TEKST

Nadat alles in gereedheid is gebracht, breekt het uur aan waarop men het geslachte lam moet gaan eten. De paschaviering verloopt normaal gesproken als volgt. Aan het begin van de maaltijd vulde de vader van het gezin de beker met wijn en sprak er de zegen over uit. Deze beker ging dan rond. Dit gebeurde tijdens de maaltijd wel zo'n drie keer. Na de eerste beker werden bittere kruiden, in azijn gedoopt, rondgegeven. Deze kruiden deden denken aan de bitterheid van Egypte. Op het Pascha werd ook de vraag gesteld: 'Waarom is deze nacht anders dan alle andere nachten?' Op deze vraag werd de geschiedenis van de uittocht verteld om te denken. Een tweede beker werd rondgegeven, waarna ongezuurd brood werd gegeten. Het breken van het brood werd gevolgd door de eigenlijke paasmaaltijd: het eten van het geslachte en gebraden lam, waarvan in de nacht van de uittocht het bloed gestreken was aan de deurposten. Dan werd de derde beker rondgegeven, de beker der dankzegging. Dat ging over in het zingen van het 'Hallel', de psalmen 113-118. Er wordt ook wel gesproken over de vierde beker, als een verwijzing naar de toekomst.

Terwijl de Heere Jezus met Zijn discipelen de maaltijd gebruikt, zegt Hij dat één van hen Hem zal verraden. Als zij dat horen, worden ze bedroefd. Ook al weten ze nog niet precies wat er gaat gebeuren, dat wat Jezus hen zegt ontzet hen. Ze vragen zich af wie dat zal zijn. Ze vragen dan ook ieder persoonlijk aan Jezus: 'Ben ik het.' Uit vers 25 blijkt dat Judas als laatste die vraag stelt. De Heere Jezus maakt nog niet bekend wie Hem verraden zal. Alle discipelen dopen met Hem de hand in de schotel. Het was gebruikelijk om een stuk brood in een

schotel met vruchtenmoes te dopen en op te eten. De Heere Jezus laat op deze manier zien dat één van hen daartoe in staat is. Daarmee wordt de profetie vervuld. Het overvalt Hem dus niet. Voor de verrader zal het echter vreselijk zijn. Jezus zegt: 'Wee die mens, door wie de Zoon des mensen verraden wordt.'

Judas wil geen argwaan wekken. Hij stelt dezelfde vraag als de anderen. Het valt echter op dat hij geen 'Heere' zegt als de anderen. Maar het wat zwakkere 'Rabbi'. De dieping achting voor Jezus is bij Judas weggeëbd. Op de vraag van Judas antwoordt Jezus dat het zo is. De Heere Jezus doet dat op een ongebruikelijke manier. Hij zegt: 'Gij hebt het gezegd.' Het is alsof de Heere Jezus zegt: 'Ik hoef het niet meer te zeggen, want je hebt het zelf al gezegd.' Waarschijnlijk is dit de discipelen ontgaan, anders zouden zij vast hebben gereageerd.

TER OVERWEGING

We kunnen er niet om heen iets te zeggen over het verraad van Judas. Ook al is Judas een werktuig in de handen van de duivel, hij blijft verantwoordelijk voor zijn daden.

Welbewust sloot hij zich meer en meer af van de Heere Jezus. Ook Judas is één van degenen die was uitgezonden om te prediken, te genezen in de Naam van Jezus en boze geesten uit te werpen. Deze Judas gaat naar de overpriesters om zijn Meester te verraden. Dat kan alleen maar gebeuren door iemand die heel dichtbij de Heere Jezus geleefd heeft. Iemand die Hem kent, dingen van Hem weet. Aangrijpend! Eigenlijk is dat ook zo bij de overpriesters. Hoe vaak zijn ze niet gewaarschuwd door de Heere Jezus. Hoe vaak hebben ze het niet gehoord: 'Bekeert u tot Mij!' Maar zij wilden niet horen. En wij? Laten wij steeds weer opnieuw bidden om de verlossing van de boze, opdat wij de Heere Jezus niet zullen loochenen en verraden.

c. Instelling van het heilig Avondmaal (Matth. 26: 26-30)

UITLEG VAN DE TEKST

Tijdens de paasmaaltijd stelt de Heere Jezus het heilig Avondmaal in. Hij neemt van het ongezuurde brood, dankt de Heere, breekt het brood in stukken en deelt het uit aan de anderen. Daarbij spreekt Hij de woorden: 'Dat is Mijn lichaam, hetwelk voor u gegeven wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis.' Bij het opnieuw uitreiken van de beker (de derde beker die rondging) spreekt Hij de woorden: 'Deze drinkbeker is het nieuwe testament (verbond) in Mijn bloed, hetwelk voor u vergoten wordt.'

De discipelen moeten bij het eten van dit brood en het drinken van de wijn denken aan Zijn komend

sterven voor hen. Zoals Hij brood en wijn geeft, zo geeft Hij Zijn lichaam en bloed tot vergeving van de zonden. Hij is de echte Bevrijder uit de macht van de zonde en de dood. Daarbij spreekt Hij ook over het 'bloed van het nieuwe testament' (verbond). Zoals de omgang tussen de heilige God en de zondige mens alleen mogelijk was door middel van het bloed van een offerdier, zo zal er nu alleen door middel van het bloed van Christus omgang mogelijk zijn tussen een zondaar (die op Christus leerde vertrouwen) en God. Het geheim van deze omgang ligt in de vergeving, die Christus verworven heeft door Zijn offer.

Tegelijk komt hier heel duidelijk naar voren: het éézijdige verlossingswerk. Als in het Oude Testament 'het boek des verbonds' wordt voorgelezen, sprenkelt Mozes, na de gedane belofte van het volk, bloed op het volk (Ex. 24: 8). Maar hier worden van te voren geen beloften gevraagd. Dus geen tweezijdige verbondssluiting, maar éézijdig! De Heere Jezus geeft aan dat dit laatste keer is dat Hij op deze wijze bij hen is. De tafelgemeenschap met de Zijnen wordt pas weer voortgezet in het komende Koninkrijk. Het heilig Avondmaal mag een voorsmaak van die maaltijd zijn.

Na het zingen van de lofzang verlaat de Heere Jezus Jeruzalem en gaat Hij met Zijn discipelen naar de Olijfberg.

TER OVERWEGING

U kunt proberen in te haken bij een viering van het heilig Avondmaal in de gemeente. Wijs vooral op

de tekenen van brood en wijn. Wat betekenen die? De Heere Jezus legt dat Zelf allemaal uit tijdens de maaltijd.

Het is, denk ik, ook goed mogelijk om weer vanuit het hele gebeuren rondom de uittocht uit Egypte de lijnen door te trekken. Dat doet de Heere Jezus trouwens Zelf ook. Ondanks de verlossing uit Egypte uit de slavernij is toch alles nog onvervuld. Er moeten iedere keer weer offers gebracht worden. Er moet iedere keer weer bloed vloeien.

De vervulling ligt in het offer van de Heere Jezus. Dat is volkomen. Daarmee is de toegang tot Gods eeuwig Koninkrijk definitief geopend. Zo mogen we ook in dit gedeelte de liefde van God voor zondaren laten doorklinken. Daarvoor gaf Zich de Heere Jezus. Hij voor mij, daar ik anders de eeuwige dood moest sterven! Dat wordt zichtbaar in het heilig Avondmaal. En dan niet alleen de verlossing van de dood, ook voor mij, door Christus' offer, maar ook: het eenmaal met Hem in Zijn heerlijkheid mogen aanzitten. 'Maar blij vooruitzicht, dat mij streelt!'

GELOOFSLEER

Met de kinderen kan worden doorgesproken over de betekenis van het heilig Avondmaal. Wat betekent dat brood dat gebroken wordt en wat betekent de wijn die wordt uitgegoten? In de Heidelbergse Catechismus zondag 28-30 en de Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 35 zien we hoe de belijdenis van de kerk spreekt over het heilig Avondmaal.

